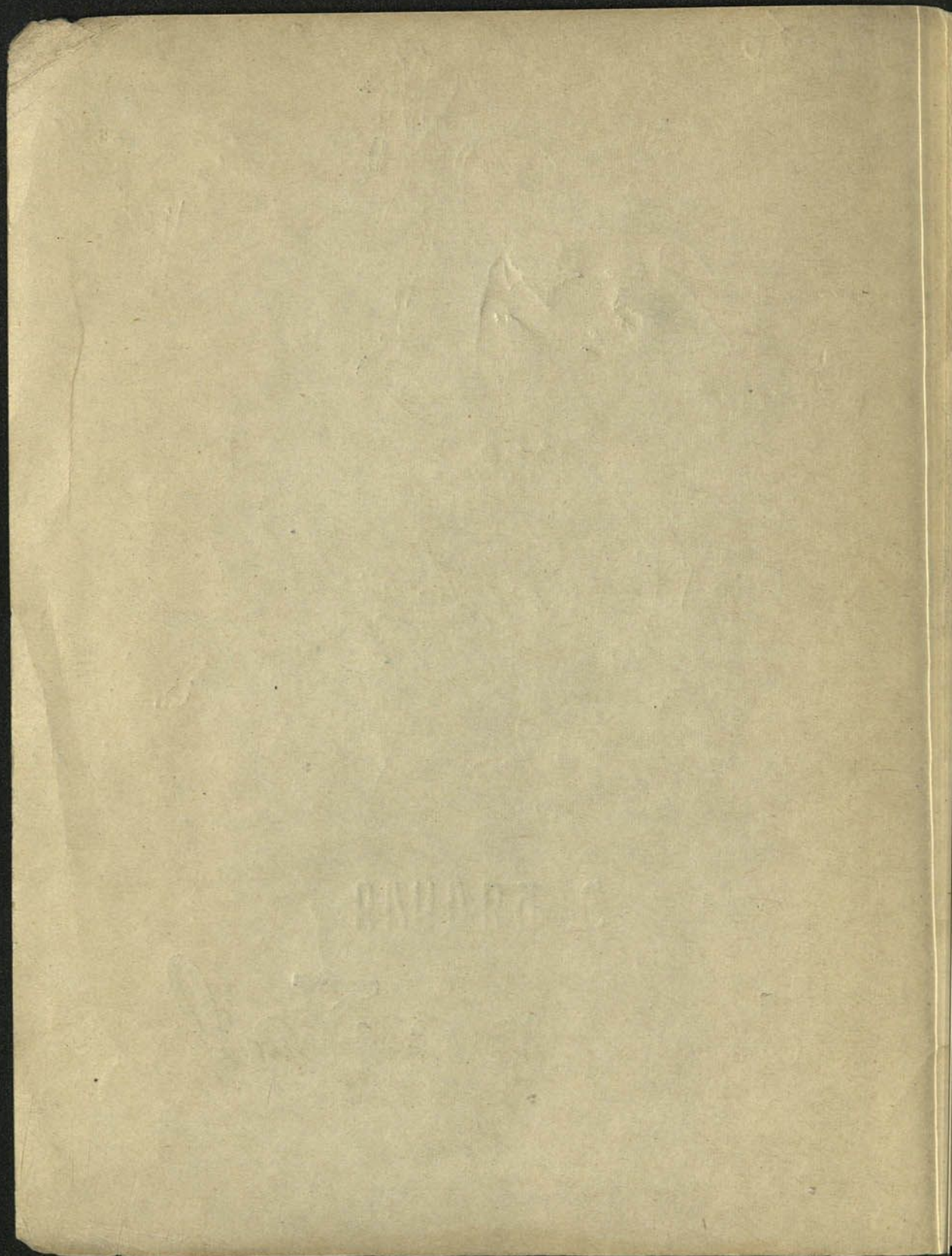

Ба 29405

3. БЯДУЛЯ

Мае забавы

Беларусь бр

3. БЯДУЛЯ

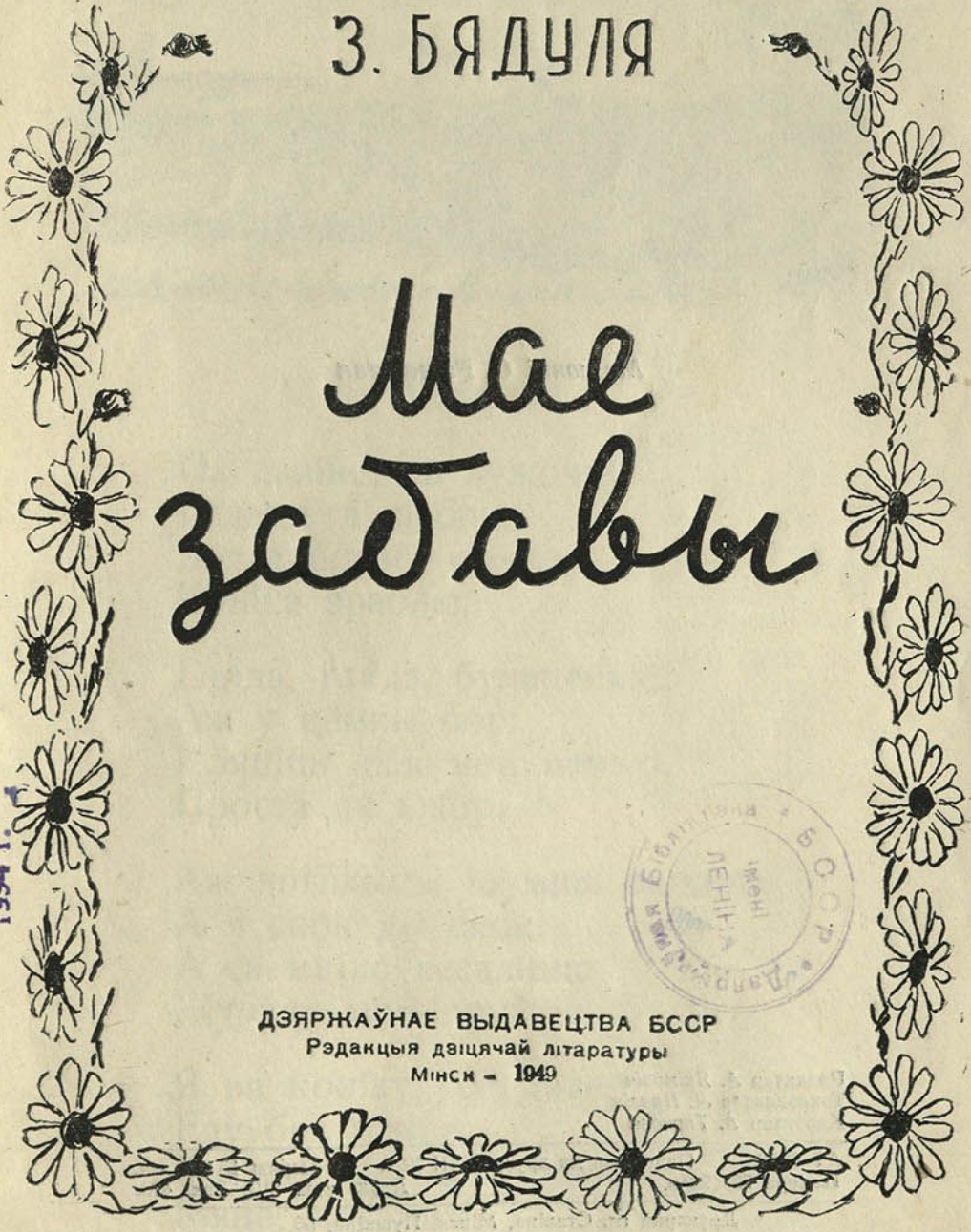
Мае забавы

506629

Бел. рэдакц.
1994 г.

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР
Рэдакцыя дзіцячай літаратуры
Мінск - 1949

2019
СЛОВАРЬ

Малюнкi С. Раманава

99-1-1009
РЕДАКЦИОННО-ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР
ПЕЧАТНИЦА «СВЯТЫЙ ДУХ»
М. ПУШКИНА, 55

Рэдактар А. Якімовіч
Тэхрэдактар Л. Прагін
Карэктар А. Ткачова

АТ 02583 Падпісана да друку 1/XII-49 г. Тыраж 15 000 экз.
Папера 70×92/16. Друк. арк. 2½. Зак. 410.

Друкарня ім. Сталіна, Мінск, Пушкіна, 55.

МАЄ ЗАБАВЫ

Па даліне, па лужочку
Ездзіць я люблю.
Я з дубовага кіёчка
Коніка зраблю.

Гайда, гайда, буланенькі,
Аж у цёмны бор!
І ляціць кіёк мой ценькі,
Проста як вихор.

Аж дрыжыць, шуміць зямліца,
А я скок ды скок!
А са мною весяліцца
Жучка—мой дружок.

Я на коніку ўсё далей
Еду без канца.
Гэй, хутчэй нясі, удалы,
Мяне, малайца!

Бо пакінуў маці, тату
Вольны атаман.
Выган наш — то стэп багаты,
Лужа — акіян.

Я да акіяна-лужы —
Акіян бурліць.
Гэй, мой конік, гэі, мой дужы,
Што далей рабіць?

Б'е са злосці конь капытам,
На ім пена-бель.
Але я знайшоў карыта —
Лоўкі карабель.

Мы на ім плывем далёка —
Жучка, конь і я.
Пачынаецца ў нас лоўка
Новая гульня.

Жучка — знаны і адважны
Строгі капітан.
Конь — матрос, а я дык важны,
Смелы атаман.

Вось спаткала нас на моры
Бура. Што рабіць?
Разгуляліся віхоры,
Акіян кініць.

Хвалі скачуць, аж страхоцце,
Хвалі грук і стук!
То купаецца ў балоце
Страшны звер — парсюк.

Ой, мы згінем, мора-ўража!
Карабель прапаў...
„Не пужайся!“ — Жучка кажа, —
„Смела! Гаў-гаў-гаў!“

Супакоілася мора.
Едзем мы далей.
Зноў бяда, нанова гора,
Што рабіць? А-ей!

Карабель наш затрымалі
Ў моры дзецюкі.
То разбойнікі напалі —
Злыя гусакі.

Ой, у іх даўгія дзюбы —
Вострыя штыхі.
І крычаць, як душагубы:
„Го-го-го! Гі-гі!“

Ой, папаліся мы тутка
К людаедам злым:
Гусакі глытаюць хутка
Мух жывых — глым-глым!

Ой, гусак мяне укусіць,
Блізка да бяды!
„Гаў-гаў-гаў!“ І злыя гусі
Далі лататы.

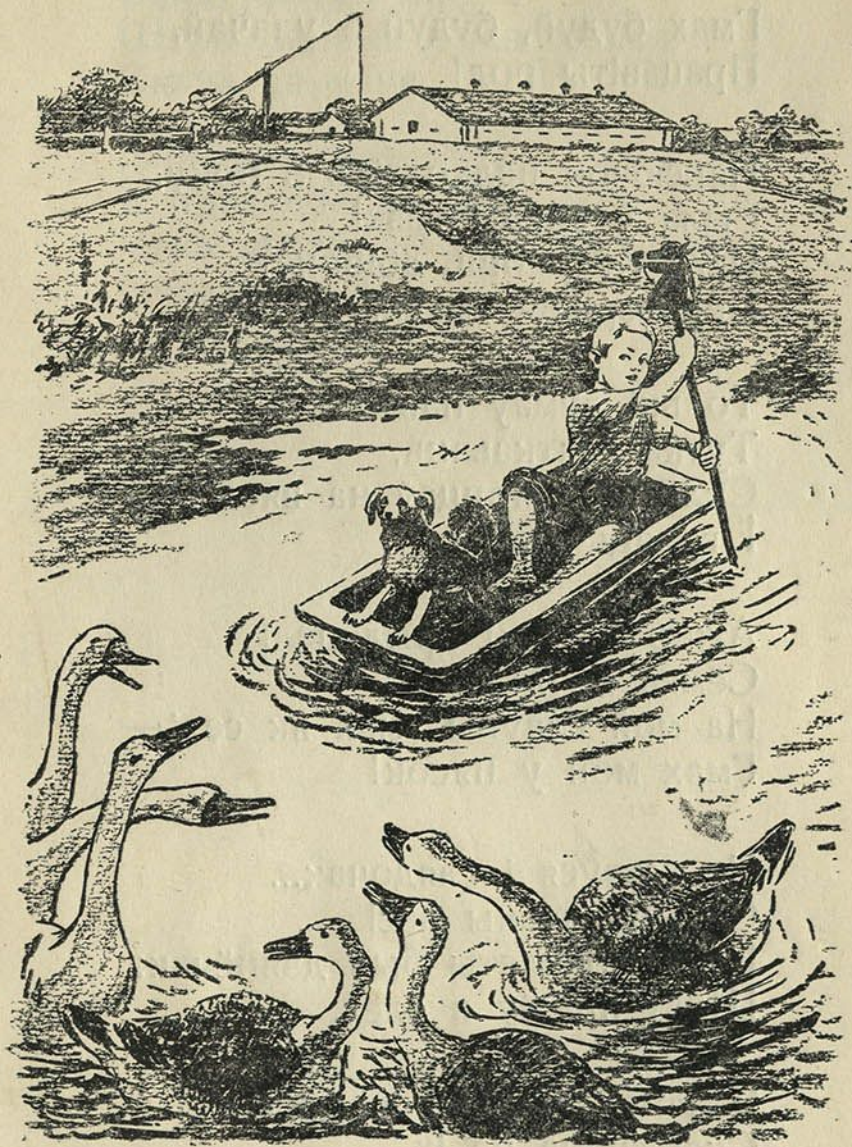
Мы даехалі да ёлкі, —
Які вольны край!
Пяюць птушкі, гудзяць пчолкі,
Зелянее гай.

Залацісты тут пясочак,
Крушанька ляжыць;
Эх, вясёленькі куточак,
Сонца зіхаціць...

Матылькі, жучкі без ліку
Тутачка шумяць.
З гэткай сілай гмах вялікі
Можна будаваць.

Гэй, за працу! І патроху
Вырастае гмах.
Тут пяску для гмаху многа,
Майстраў — проста страх.

Кот працуе аж да поту —
Добры ён муляр.
Пільна нюхае работы
Жучка — гаспадар.

А цялушка вакол скача,
Весялиць народ.
Гмах будуй, будуй з удачай,
Працавіты род!

Парсючок падходзіць з боку,
Рыла ў сцены трах!
Што ты робіш, абібока?
Перавернеш гмах...

Толькі думаў наваселле
Тутка святкаваць,
Склікаць хлопцаў на вяселле
І гуляць-гуляць.

Ажно з вёскі прыляцелі
Сёмка і Пятрок.
На мой слаўны гмах як селі —
Гмах мой у пясок!

Не астаўся і слядочак...
Ой, няшчасны лёс!
Ну й пракляты быў дзянёчак:
Шмат праліў я слёз.

Я дамоў пайшоў пануры
Скардзіцца на іх.
„Што ты, хлопчык, такі хмуры?
Што ты так прыціх?“

Лёг я спаць. У сне каменні
Байкі баюць мне.
Шэры зайчык з загумення
Скача да мяне.

Забываю сваё гора
Я праз ноч да дня.
Чуць дзянёк — пад касагорам
Новая гульня.

ДУДА

Бягу бягу бягу
Зарываю сьвету сьвету

Я вайшоў калянаю
Павяно сьвету сьвету

Там пад сьвету сьвету
Бягу бягу з параканю

Пад вайшоў калянаю
Павяно сьвету сьвету

Бягу бягу сьвету сьвету
Зарываю сьвету сьвету

7

ДУДАЧКА

Баю, баю баечку,
Граю, граю граечку.

Я пайшоў далінаю,
Вузкаю сцяжынаю.
Там, над самай рэчкаю,
Ёсць кусты з парэчкамі.

Пад высокай кручаю —
Крапіва пякучая.

Ёсць лазіна стройная,
Гладкая і роўная.

Выразаў я дудачку,
Дудачку-пагудачку.

Засвістаў я птушкаю,
Птушкаю-пяюшкаю.

Заіграў я граечку,
Траля-траляляечку.

Рэхі пакаціліся,
Жаўранкі здзівіліся.

Камары зляцеліся —
Ім свістаць хацелася.

Пчолкі пазбіраліся —
Ім свістаць жадалася.

Гускі прывалюхалі,
Дудачку паслухалі.

— Дай нам, дай нам
дудачку,
Дудачку-пагудачку.

— Дай нам, дай
свісцёлачку
Пасвістаць пад ёлачкай.

Граю, граю граечку,
Траля-траляляечку.

ВЯСНОЙ

Грэе сонца, свеціць сонца,
Пахнуць кветкі і трава.
Радасць, радасць, гул бясконца!
Скачуць жабы—ква-ква-ква!

Птушкі-грайкі вядуць гулі
На бярозавым суку.
Кліча ў поле птах-зязюля,
Кліча зычна—ку-ку-ку!

Шэпчуць дрэвы. Грае рэчка.
Квокчуць куры на дварэ.
Скок і скок на луг авечка,
Брыкне, мэкне—мэ-мэ-мэ!

Матылёчак, як вясёлка,
Мігаціць пад гул і шум.
Над мядочкам звоніць пчолка,
Баіць байкі—зум-зум-зум!

Як живыя — гай, шнурочки.
Грае, ззяе ўся зямля.
А хлапчына на лужочку
У свісцёлку — тра-ля-ля!

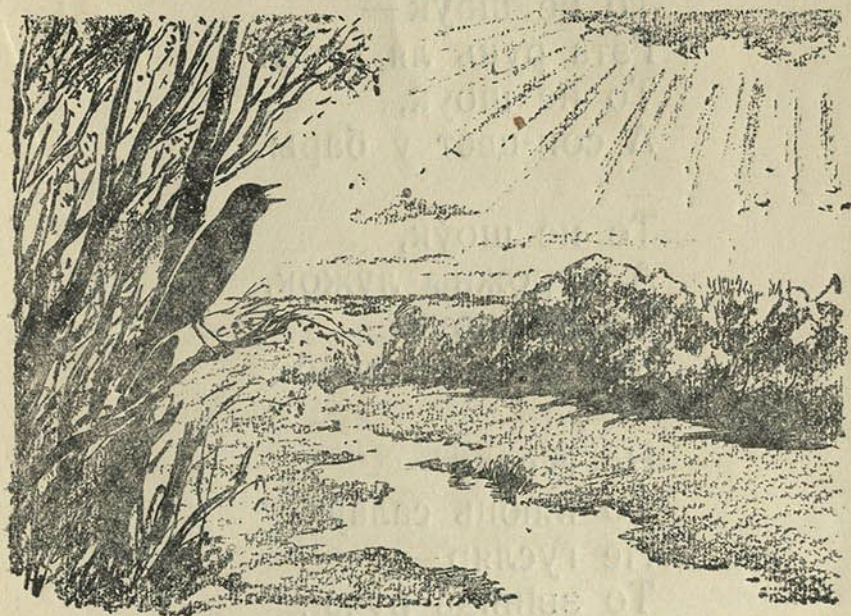
ВУНЬ БЯРЭЗНІК НА ПАГОРКУ

Вунь бярэзнік на пагорку,
Ён на сонцы беліць шоўкі.
І кудзерцамі ў расе,
Нібы хлопчык, ён трасе.

Вунь ручай звініць заўзята,
Сустракаецца ён з братам —
З ручайком пяе другім
Небу, сонейку свой гімн.

Вунь на полі рунь рунее,
А над полем ветрык вее.
Ад мяжы і да мяжы
Ветрык конікам бяжыць.

Вунь, глядзі, пасецца цёлка.
Хлопчык выразаў свісцёлку.
Да бярозкі ён прынік,
П'е салодкі сакавік.

ВЯСНА

То не снег,
То чаромха цвіце.
То не снег,
То бярозка расце.

То не снег —
Расцвітае садок.
То не снег,
А ляціць матылёк.

То не шоўк —
Гэта рунь ля гары.
То не шоўк,
А сон-цвет у бары.

То не шоўк,
А мурожны лужок.
То не шоўк —
Маладзенькі лянок.

Не гусяр —
То пяюць салаўі.
Не гусяр —
То звіняць ручаі.

Не гусяр —
Дрозд у гаі пяе.
Не гусяр —
Гэта пчолка гудзе.

Ах, вясна
Маладая мая!
Пад табой
Ажывае зямля.

Пад табой
І звініць і пяе
Нават жук...
Нават мушка ў траве.

ГАСПАДАРКА

У куце сядзіць мядзведзь,
Хустку вышывае,
А лісічка-невялічка
Хатку прыбірае.

А каток пячэ аладкі,
Маслам залівае,
На тапчане мышанятка
Есці памагае.

А сабачка ўе вяроўкі,—
Пугу для хлапчыны,
Дзяцел-бондар на начоўкі
Длубае асіну.

Казёл лапці папраўляе,
Скуратам мацуе,
На акенцы павучочак
Кросенцы рыхтуе.

ЛІСІЧКА

За гарою ёсць даліна,
На даліне ёсць вярбіна.
Пад вярбінай б'е крынічка,
Ля крынічанькі — лісічка.
Не прастая — залатая,
Ходзіць-бродзіць, байкі бае.
Байкі бае, пяе, скача,
Бо ёй весела, няйначай.
Пяе, скача, кліча дзетак,
Кліча дзетак-малалетак
На гулянку у гасподу

542440

І дае ім пернік з мёдам,
І дае ім булку з макам,
І дае ім шмат прысмакаў,
І дае ім цацкі-грайкі,

Талалайкі, балалайкі.

Тут і котачка шкляная,
Тут і мышка наліўная,
Тут і жабка з белай бляхі,
Тут і хаткі, тут і гмахі,
Змайстраваныя з паперак
Ды з крухмалавых цукерак.

Ёсць і зайчыкі са стужак,
Ёсць і кошыкі са стружак,
З жоўтай гліны чалавечкі,
Алавяныя авечкі.

Цацак шмат лісічка мае,
Колькі іх — сама не знае:
Лічыць, лічыць, слепіць вочы,
Лічыць, лічыць, балабоча,
На пясочку піша лапкай.

Раптам знекуль скача жабка.

Гэй! — ад лічбаў, ад складання

А ні следу, а ні звання, —

Шурам-бурам разляцеліся,

Невядома, дзе падзеліся.

Ліска блытае рахунак,

Кліча дзетак на ратунак.

Дзеткі шчыра памагаюць,

Бо ўжо грамату ўсе знаюць.

ЛЕТНІК

Па летніку грэбля
Вядзе да ракі,
Мільгаюць абапал
Сямейкі-кусткі.

Тут ветрык, як хлопчык,
Ківае, трасе
Бярозку кривую
У дробнай расе.

На купіне зыбкай
Тырчыць мухамор,
На шапцы чырвонай
Шмат беленькіх зор.

На ножцы бусловай
Сабачы грыбок
Уверх падымае
Свой жоўты чубок.

А порхаўка млее
Пучочкам-канцом
На моху ў гняздзечку
Птушыным яйцом.

А яшчарка-цнотка
З агнём у вачах
У хованкі з жабай
Гуляе ў карчах.

Во зніклі-прапалі,
Няма іх нідзе:
Адна — паміж травак,
Другая — ў вадзе.

А вожык здалёку
Паўзе з-пад кустоў,
І яшчарку й жабу
Ён зглымзаць гатоў.

А з вожыкам жарты, —
Дык жарты з агнём!
У дужкі бярэцца
Ён нават з вужом.

А грэбля кривая,
Як той паясок,
То зверне направа,
То зверне набок.

І цягнецца цягам,
І жэрдкі — квах-квах!..
І сук часам шлёпне
Цябе па нагах.

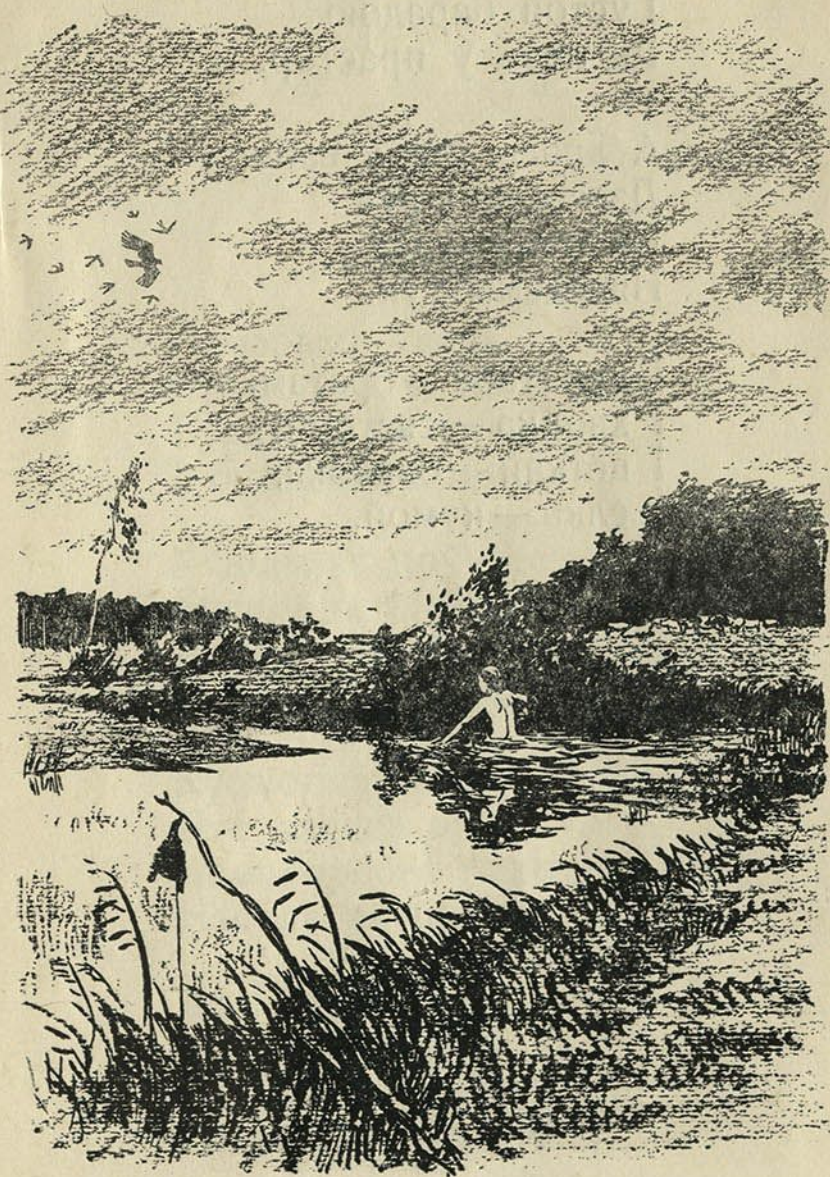
І грэбля да броду
Цябе давядзе
І кіне ля рэчкі
Ў вялікай бядзе.

У рэчцы па пояс
Абхопіць вада;
Няма тут парома,
О, гора-бядя!

Пясок залацісты
Хрусціць паміж ног,
А рыбка мільгае,
Як месяца рог.

Тут кветкі, як зоркі,
Травіца, як рух,
А колькі стракатых,
Крылатых пяхюх!..

А далі якія —
Дымяцца, як дым...
Вунь хмарка харомам
Блішчыць залатым.

А далей смуткуе
Стагодні сыр-бор;
Густой барадою
Ён лезе ў прастор.

А дрэвы стуль вабяць
Дзесяткамі рук.
Па імені кліча
Няведамы гук.

І дуб табе — братам,
І хвойка — сястрой,
І цёткай — бярозка,
І елка — кумой.

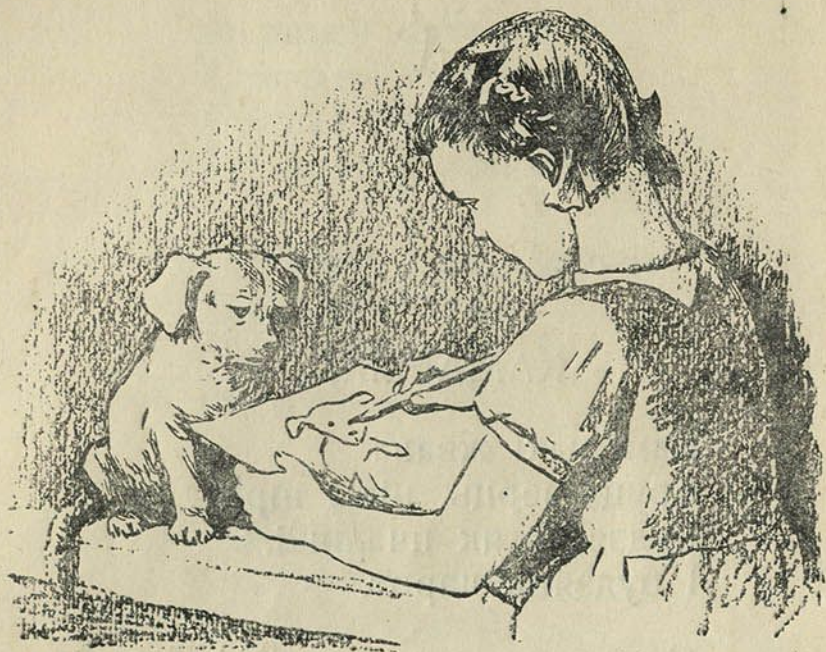
КАМАРЫКІ

Камарыкі жвава
Круць-верць, нібы шрот,
Гудзяць, як пчалінкі,
І будзяць чарот.

Усюды іх поўна,
Бясконца іх ёсць,
А колюцца блазны,
Як вострая восць.

Кусаюцца гады,
Дзе дзецца няма,
Няма проста рады,—
Напалі, як цьма.

Ад іх бараніся,
А то загрызуць,
Да косткі апошняй
Са смакам з'ядуць.

ЛЮЦІК

Пайшла Юлька на лужок,
Бачыць—коціцца клубок.
Коціцца дарожкаю
І трапеча ножкамі.

Ой, клубок пішчыць, пішчыць,
Вочкамі блішчыць, блішчыць,—
Цюцік малы коціцца,
Мабыць, гамаць хочацца.

Юлька цюціка ўзяла
І дахаты прынясла.
Стаў ён вельмі жвавенькі,
Бравенькі, рухавенькі, —

Бо паіла малачком,
Накрывала фартушком.
Як-жа зваць ёй цюціка?
І назвала Люцікам.

Грэйся, грэйся, цюцік мой,
Грэйся, грэйся, Люцік мой.
На табе падушачку,
Ляж ты, мая птушачка.

А-а, а-а, а-лю-лю!
А я Люціка люблю!
Песні выдумляць буду
І табе спяваць буду.

Дзень у цёмны бор пайшоў.
Яркі месяц узышоў.
Птушка не пяе цяпер,
Рыбка не плыве цяпер.

Ходзіць павай ціхі сон,
Над ім сіні парасон.
І ступаюць росамі
Ножкі яго босыя.

Трэба спаткі, трэба спаць,
Трэба ўсім адпачываць.
Спаць пара і цюціку —
Залатому Люціку.

А-а, а-а, а-лю-лю!
А я Люціка люблю!
Кашкаю карміць буду,
Малачком паіць буду.

Не цвыркуй ты, цвыркунок.
Не гудзі ты, камарок.
Дайце спаткі цюціку,
Дарагому Люціку.

Калі тут заснеш пры мне,
Будзеш бачыць ты у сне
Курку аксамітную,
Пеўніка блакітнага.

Калі будзеш добра спаць,
Дам я заўтра патрымаць
Мішку са спрунжынаю,
З хітраю машынаю.

Станеш ключыкам круціць,
Будзе Мішка сам хадзіць.
Дам я сумку з гузікам,
Скрынку-брынку з музыкай.

Дам цукровы пісталет,
Нарысую твой партрэт,—
Вось алоўкі новыя
Рознакаляровыя!

Буду цюценьку купаць
І часаць і выціраць
Ручнікамі свежымі,—
Пешчаны, дагледжаны!

Ластаўка расце ў гняздзе,
Плотачка расце ў вадзе,—
Люцік у пакоіку
Вырасце пад столікам.

Заблішчыш, як пышны шоўк,
Будзеш дужы, нібы воўк:
Грудзі гартаваныя,
Ногі сталяваныя.

І завострацца клыкі,
Як жалезныя цвікі:
Тваё вуха гнуткае
Будзе вельмі чуткае.

Як панюхаеш сляды,
Дык тады няма бяды—
Знойдзеш падваротніка,
Шкодніка-нягодніка.

І не зникне ні за што
Ад вачэй тваіх ніхто —
Лапнеш, хапнеш ворага
Самага здоровага.

А-а, а-а, а-лю-лю!
А я Люціка люблю!
Спі, мой даражэнькі.
Ціха... спіць маленькі...

СНЯЖЫНКІ

Сняжыначкі-пушыначкі
Ляцелі матылькамі,
Над хмызамі над шызымі
Дыміліся дымкамі.

Зіхцеліся, мігцеліся
У розныя калёры.
Драбнютка, пякнютка,
Як зоранькі, як зоры.

Насіліся, кружыліся
Над ціхімі палямі.
Даліначкі сняжыначкі
Пакрылі дыванамі.

Над елкамі, над хвойкамі
Спявалі песні-баі:
„Мы хатачкі-палатачкі
Будуем тут, у гаі.

7
Маленькія, міленькія
Дзіцяtkі-птушаняткі,
Ляціце вы, скачыце вы
У светленькія хаткі!

Вушастыя, пушыстыя,
З драцінкамі-вусамі
Вы, зайчыкі-малойчыкі, —
У хаткі к нам таксама!“

Сняжыначкі-пушыначкі
Спявалі песні-баі:
„Мы хатачкі-палатачкі
Будуем тут, у гаі“.

ЗІМНІК

Па зімніку проста
Ідзеш да ракі,
Сівеюць усюды
Карчы і сукі.

Завалены снегам
Абшары балот.
На белых разлогах
Лаза, нібы дрот.

Альшэўнік без лісцяў
Задумны такі;
Галіны, як жылы,
Плятуцца ў крукі.

Блішчыць палітура
Па гладзі зямлі.
І гурбы-мядзведзі
Шыр-даль абляглі.

Замёрзла зыбуха,
Застыгла дрыгва.

Прытоптаны к нізу
Чарот і трава.

Сярод азярынаў
На коўдрах снягоў
Праложаны трэлі
Да белых стагоў.

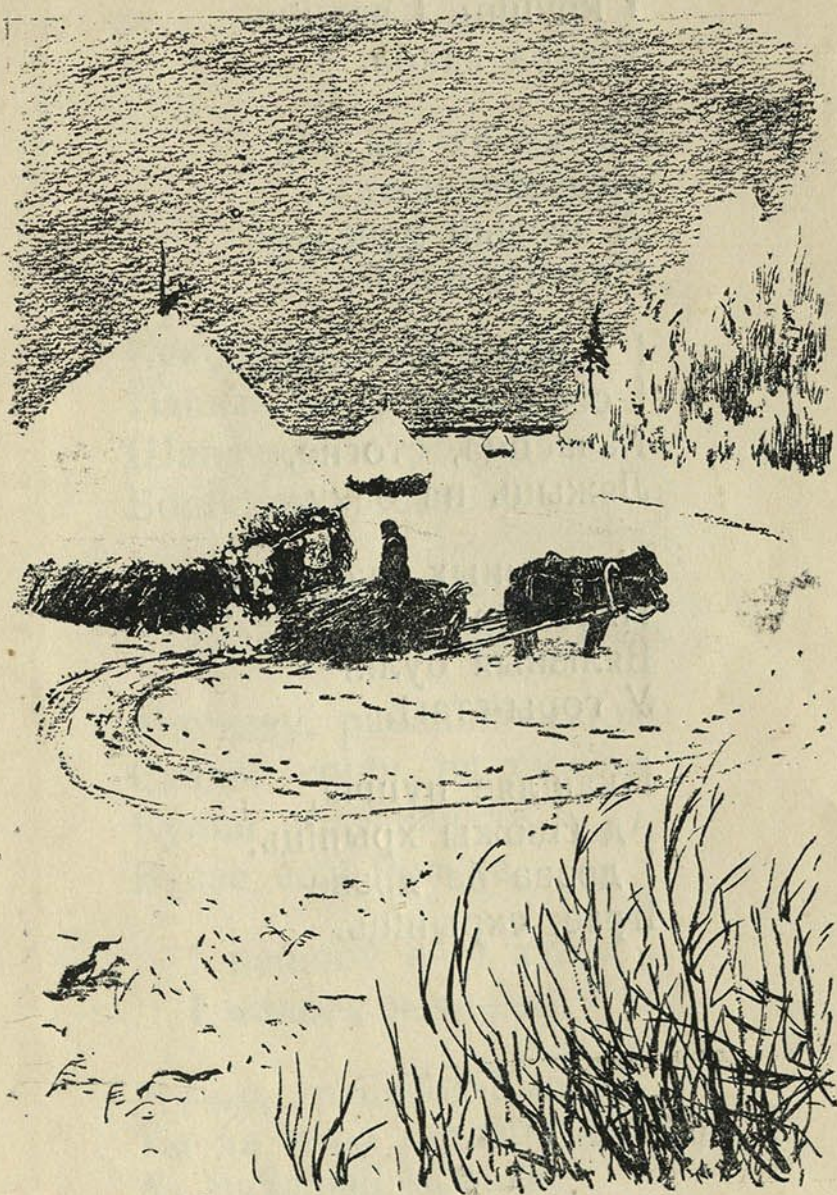
І трэлі плятуцца
Туды і сюды
І хочуць схавацца
Ад белай жуды.

Няма дзе схавацца,
Мароз аж пячэ.
Ён голаў аб хвоі,
Бы камень, таўчэ.

А ціш... Сваё сэрца
Ты чуеш у ёй.
І птушак не ўбачыш
Над снежнай зямлёй.

Пад лёдам празрыстым,
У зычнай труне
Ляжаць таямніцы
У рэчцы на дне.

Направа, налева
Таўчэцца крышталь,
Нябёсы з зямлёю
Сшывае шыр-даль.

Туманяцца далі,
Іскравіцца дол,
І круціць і верціць
Віхура вакол.

На хвоях высокіх
Кудзелю прадзе,
А хтосьці мяцёлкай
Паляны мяце.

І пыліць, і трусіць,
І сее муку,
Качаецца, стогне,
Ляжыць на баку.

На сумных пустэчах
Пячэ пірагі,—
Вялізныя булкі—
У горы-стагі.

І кашляе пушча,
Ад сцюжы хрыпіць,
І дрэва па дрэве
Іграе, скрыпіць.

КАЛЫХАНКА

Кукарэку, певунок!
Пашый Янку кажушок,
Шапачку бабровую,
Боцікі казловыя.

Я пашыю, я зраблю,
Бо я хлопчыка люблю.

Мяў-мяў, рабенькі каток!
Схадзі, коцік, на таржок,
Купіш абараначкаў,
Будзе есці Яначка.

І пайшоў ён і купіў,
І малога накарміў.

Му-му, трацячок-бычок!
Ты да пчол схадзі ў садок.
Ад пчалінай мамачкі
Нясі мёду Яначку.

І пайшоў у сад бычок,
І мядку прынёс жбанок.

Го-го, жвавы гусачок!
Зрабі Янку ветрачок
З тваіх пер'яў точаных,
Сонцам пазалочаных.

І зрабіў сваяк-гусак
З пер'яў хлопчыку вятрак.

Піск-піск, мышка-мышанё!
Збегай зараз на гумно,
Зрабі Янку граечку,
З стружак балалаечку.

Балалаек зраблю пяць,
Будзе Яначка іграць.

Ты, сыночку мой, засні.
А-ля-лю-лі, а-лю-лі.
Пад тваёй калыскаю
Кіска дрэмле з мышкаю.

Спяць браток і певунок,
Спіць і жвавы гусачок.

Вось ідзе ён, вось і ён —
У кашульцы белаі сон.
Казкі-байкі баюцца,
Вочанькі зліпаюцца.

Не шуміце... ну, ну, ну!
Хлопчык Яначка заснуў...

З М Е С Т

	стар.
Мае забавы	3
Дудачка	10
Вясной	12
Вунь бярэзнік на пагорку	14
Вясна	15
Гаспадарка	17
Лісічка	18
Летнік	20
Камарыкі	25
Люцік	26
Сняжынкi	31
Зiмнік	33
Калыханка	37

+

Цана 2 руб.

8000000307320 1

1964 г.

Бел. сэдзел
1994 г.